

اظهار نظر کارشناسی درباره:
«لایحه حمایت از اطفال و نوجوانان»
(اعاده شده از شورای نگهبان (۳))

مقدمه

لایحه حمایت از اطفال و نوجوانان که با رویکردی کاملاً حمایت‌مدارانه طیف وسیعی از موضوعات مرتبط با حوزه کودکان را مورد توجه قرار داده در تاریخ ۱۳۹۷/۶/۶ در قالب ۵۱ ماده به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است. تاکنون طی دو مرحله متعاقب ایرادات وارده به این مصوبه از سوی شورای محترم نگهبان، مجلس شورای اسلامی نسبت به اصلاح مصوبه اقدام نموده است. شورای محترم نگهبان در مرحله سوم بررسی، مصوبه اصلاحی را در یک مورد همچنان واجد ایراد دانسته است. در این گزارش به بررسی این ایراد و اصلاحیه کمیسیون قضایی حقوقی در همین رابطه می‌پردازیم.

مخصوص سخن علمی

مشخصات لایحه

دوره دهم - سال چهارم

شماره ثبت:

۶۵

شماره چاپ:

۱۸۷۴

تاریخ چاپ:

—

معاونت پژوهش‌های

سیاسی - حقوقی

دفتر مطالعات

حقوقی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۴۰۱۵۹۰۶-۴

تاریخ انتشار:

۱۳۹۹/۲/۲۰

بررسی اصلاحیه کمیسیون در خصوص ایراد شورای محترم نگهبان

ایراد شورای محترم نگهبان در این مرحله، ناظر به بقای ایراد پیشین این شورا در خصوص ماده (۱۷) می‌باشد. در نظر شورای محترم نگهبان اینگونه مقرر گردیده است که: علی‌رغم اصلاح به‌عمل آمده، ایراد سابق^۱ این شورا نسبت به ماده (۱۷) مصوبه، کماکان به قوت خود باقی است.

توضیح آنکه، به‌موجب ماده (۱۷) مصوبه اصلاحی مجلس؛ عدم گزارش موارد کودک‌آزاری یا عدم انجام اقدام مناسب برای جلوگیری از ورود خطر برای کودک جرم دانسته شده است، البته منوط به آنکه خطر قابل توجهی متوجه خود او یا دیگران نشود.

مطابق با اصلاح فوق؛ عدم گزارش موارد کودک‌آزاری یا عدم انجام اقدام مناسب برای جلوگیری از ورود خطر برای کودک در صورتی جرم است که برای فرد یا دیگران خطر قابل توجهی وجود نداشته باشد. با عنایت به نظر شورای محترم نگهبان مبنی بر اینکه ایراد سابق کماکان به قوت خود باقی است به‌نظر می‌رسد ضرورت دارد شرط جرم نبودن رفتار مذکور نه فقط وجود خطر قابل توجه، بلکه وجود هرگونه خطر اعم از مشابه، شدیدتر و یا خطر کمتر قابل توجه می‌باشد. بر همین اساس وجود خطر مشابه، شدیدتر یا کمتر اما قابل توجه می‌تواند تکلیف فرد برای اعلام جرم ارتكابی نسبت به کودک یا انجام اقدام مناسب برای جلوگیری از ورود خطر به کودک را منتفی سازد و لذا در چنین حالتی یعنی وجود خطر مشابه یا شدید و یا خطر کمتر اما قابل توجه، امکان جرم‌انگاری رفتار مذکور در این ماده وجود ندارد.

۱. در ماده (۱۷)، الزام اقدام در صورت وجود هرگونه خطری خلاف موازین شرع شناخته شد.

بر همین اساس کمیسیون مربوطه، ماده فوق را به ترتیب زیر اصلاح نموده است:

«هرکس از وقوع جرم یا شروع به آن یا خطر شدید و قریب الوقوع علیه طفل یا نوجوانی مطلع بوده یا شاهد وقوع آن باشد و با وجود توانایی اعلام و گزارش به مقامات یا مراجع صلاحیت دار و کمک طلبیدن از آنها از این امر خودداری کند یا در صورت عدم دسترسی به این مقامات و مراجع و یا عدم تأثیر دخالت آنها در رفع تجاوز و خطر، از اقدامات فوری و متناسب برای جلوگیری از وقوع خطر و یا تشدید نتیجه آن امتناع کند، مشروط بر اینکه با این اقدام، خطری مشابه یا شدیدتر و یا خطر کمتر قابل توجهی متوجه خود او یا دیگران نشود، به یکی از مجازات‌های درجه شش قانون مجازات اسلامی محکوم می‌شود».

مطابق اصلاحیه فوق جرم‌انگاری موضوع این ماده زمانی محقق می‌شود که خطر مشابه یا شدیدتر و یا خطر کمتر قابل توجهی، نسبت به فرد مطلع یا کسی که شاهد وقوع جرم یا وقوع خطری نسبت به طفل بوده و با وجود توانایی اعلام و گزارش به مقامات یا مراجع صلاحیت‌دار اقدامی ننموده است، وجود نداشته باشد. بر همین اساس به نظر می‌رسد این اصلاحیه رافع ایراد شورای محترم نگهبان باشد.

جمع بندی

با عنایت به مطالب مذکور در این گزارش به نظر می‌رسد اصلاحیه کمیسیون قضایی می‌تواند رافع ایراد شورای محترم نگهبان باشد از این رو تصویب آن پیشنهاد می‌شود.

